

**PRIJEDLOG ZAKONA O OSNIVANJU
HRVATSKOG CENTRA ZA POLJOPRIVREDU, HRANU I SELO**

I. USTAVNA OSNOVA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o osnivanju Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo sadržana je u članku 2. stavku 4. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 41/2001-pročišćeni tekst i 55/2001-ispravak).

**II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI
ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA
PROISTEĆI**

1. Osnovna polazišta

Programom Vlade RH za mandat 2008-2011. kao jedna od utvrđenih zadaća određeno je i osnivanje Instituta za selo i seoski prostor, i to već u 2008. godini (poglavlje 10.8. str. 54). U navedenom Programu se navodi da se isti osniva radi „..... istraživanja, analize te stručne i znanstvene podloge za potrebe planiranja, provođenja i kontrole mjera poljoprivredne i ruralne politike, povećanja konkurentnosti domaće poljoprivrede i agrobiznisa te pregovore s EU.“

Uvidom u postojeće registre i obavljanje djelatnosti osnovanih institucija i ustanova u ovom području može se utvrditi da stručno-znanstvene, istraživačke i upravne potrebe poljoprivrede, poljoprivrednika i ministarstva nadležnog za poljoprivredu i ruralni razvoj, danas servisiraju visokoškolske ustanove, znanstveni instituti regionalnog ili specijaliziranog profila te više specijaliziranih poljoprivrednih ustanova, odnosno zavoda, koje navodimo u nastavku:

- Mreža fakulteta, visokih i viših škola koje su tradicionalno u svom djelovanju objedinjavale i znanstveni rad, primijenjena istraživanja, razvojna istraživanja pa i čisto komercijalne stručne studije i elaboracije (Zagreb, Osijek, Križevci), ali koji su danas u određenoj transformaciji i usmjeravanju prema novim visokoškolskim zahtjevima i novim znanstvenim kriterijima;
- Znanstveni instituti i institucije u Osijeku, Splitu, Poreču, Križevcima, BC Institut. Svi su oni fokusirani više na regionalne probleme i potrebe ali su nacionalno relevantni po nekim poljoprivrednim kulturama i problematikama;
- ustanove i organizacije osnovane za obavljanje djelatnosti u području poljoprivrede, kao Hrvatski zavod za vinogradarstvo i vinarstvo, Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo u Osijeku, Zavod za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu RH, Zavod za voćarstvo, Zavod za tlo, Stanica za južne kulture Dubrovnik, Hrvatska agencija za hranu, Državna ergela lipicanaca, Hrvatski konjogojski centar, Hrvatski stočarski centar, Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu, Duhanski institut d.d., Hrvatska veterinarska komora, Centar za reprodukciju u stočarstvu RH, veterinarske organizacije kojima su povjereni poslovi kao pravnim osobama s javnim ovlastima;
- drugi instituti, kao što je npr. IDIZ, Ivo Pilar, pa sve do Instituta za etnografiju i folkloristiku koji također u svom radu obuhvaćaju i društveno gospodarske ruralne probleme.

Navedimo da dio nabrojanih ustanova ima osnivačkim aktima i drugim propisima određene upravne nadležnosti, odnosno javne ovlasti te su stoga financirani iz državnog proračuna i iz vlastitih prihoda koji se temelje na javnim ovlastima.

Pitanja standardizacije i unapređenja te odabira odnosno usmjeravanja znanosti u domeni poljoprivrede seoskog prostora, u djelokrugu su poslova ministarstva nadležnog za znanost, Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja (VIP programi), te Agencije za znanost i visoko školstvo.

U izradi navedenog Programa Vlade Republike Hrvatske očito se pošlo od stajališta da sadašnja raspršenost, ustroj i sadržaj rada navedenih institucija i ustanova ne može udovoljiti zadaćama zbog kojih je u Programu predloženo osnivanje posebne institucije.

Uzimajući stoga u obzir navedeno stanje ali i potrebe za servisiranjem i istraživanjima u vremenu pred nama, a koje se pobliže navode u nastavku obrazloženja, ovim se aktom predlaže osnivanje Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo kao ustanove koja pokriva zadaće iz Programa Vlade Republike Hrvatske, te istodobno uključuje u Centar dio postojećih ustanova, i to Zavod za voćarstvo, Zavod za tlo, Zavod za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu RH, Hrvatski zavod za vinogradarstvo i vinarstvo i Stanica za južne kulture Dubrovnik.

Ovakvim rješenjem; (a) osnažuje se inicijalna kadrovska, sadržajna i infrastrukturna osnova rada Centra za zadaće predviđene Programom, odnosno utvrđuju se zadaće za tome srodna i nužna kolateralna istraživanja i poslove navedene u nastavku obrazloženja, (b) postižu se racionalizacije i veće efikasnosti u radu priključenih zavoda, boljom koordinacijom njihovog stručnog rada i istraživanja, te unapređenjima u obavljanju njihovih sadašnjih i budućih javnih ovlasti, što je sve pobliže navedeno u nastavku obrazloženja.

Smatramo da u ovoj fazi nije moguće niti je oportuno uključiti u osnivanje Centra druge ustanove u području poljoprivrede, za koje dužnost osnivača obavlja ministarstvo nadležno za poljoprivredu.

2. Konceptualni okvir za utvrđivanje potreba u istraživanju i servisiranju daljnjeg razvitka u poljoprivredi

Hrvatska poljoprivreda i selo u novijoj su se povijesti, a napose u proteklih 50 godina odvojili od toka i tipa razvitka poljoprivrede u Europi a ubrzo će, ulaskom Hrvatske u EU, biti njezinim sastavnim dijelom. Razdoblje tranzicije dogovorne u tržišnu ekonomiju hrvatskoj javnosti nameće brojna pitanja, pa tako i u poljoprivredi, pri čemu se s pravom očekuje da znanost na njih ponudi svoje odgovore. Neupitna je činjenica da je hrvatska poljoprivreda opterećena teškim nasljeđem i promjenama koje su ograničenja u daljnjem razvitku, poput nepovoljne agrarne strukture, neadekvatne edukacije poljoprivrednika, nerazvijene servisne infrastrukture, kontrakcije tržišta i promjena u njegovoj strukturi, zakržljale organiziranosti, nekoliko stotina tisuća gospodarskih subjekata u kojima se prožimaju gospodarski, kućanski i socijalni elementi, negativnom apsorpcijskom moći hrvatskog gospodarstva, u smislu nedostataka propulzivnih i perspektivnih gospodarskih sektora i za poljoprivredne proizvode u prehrambenoj industriji kao i za, evidentne viškove rada iz poljoprivrede, depopulacije seoskih prostora i doslovan nestanak zaselaka pa i čitavih sela. U gospodarskom smislu glavni cilj je da poljoprivreda postane ekonomski zdravo, perspektivno i nadasve humano zanimanje i centralna gospodarska aktivnost ruralnih prostora. I sama poljoprivreda sve više i više nužno uz sebe veže ogroman broj djelatnosti, koje od nje žive i od kojih ona živi. Poljoprivreda treba biti ne samo izvor zaposlenosti poljoprivrednika i njihovih obitelji

već i izvor mnogih malih i/ili većih prerađivačkih djelatnosti u seoskom prostoru. Ona je izvor i proizvodnog i uslužnog zanatstva, turizma i intelektualnih usluga stvarajući vrlo raznoliku proizvodnu strukturu. To je i osnovni preduvjet za razvoj moderne poljoprivrede i za rješavanje mnogih razvojnih problema upravo naše poljoprivrede. Takav kompleksni, skladan i regionalno diferencirani pristup je najracionalniji i najbrži put ka podizanju kvalitete življenja.

U neizbježnoj liberalizaciji gospodarskih tokova hrvatska poljoprivreda jest i biti će izložena uvozu tekovina znanosti i tekovina poljoprivrednih istraživanja svih vrsta od temeljnih do primijenjenih i razvojnih. Ta se uvozna istraživanja financiraju i unutar velikih kompanija i od strane država izvoznica s razmjerno velikim sredstvima. Uvoz znanosti i poljoprivrednih istraživanja biti će intenzivan i neizravnim putem (npr. preko gotovih proizvoda, strojeva, opreme, sjemenskog materijala, prehrambenih tehnologija i biotehnologija, stočne hrane, kemijskih i bioloških sredstava za zaštitu od bolesti i štetnika, mineralnih gnojiva), ali i na izravan način. Velike kompanije smišljenim aktivnostima, zasnovanim na iskustvu i znanosti, nameću na tržištu svoj proizvod, svoju znanost i znanje kao najbolje (putem demonstracijskih pokusa, usmjerenih edukacija donositelja odluka, preko neposrednih proizvođača, agresivnim marketingom i dr.). Iskustva su pokazala da se u takovim uvjetima izravnog i neizravnog uvoza znanosti i tehnologije ne može računati na odabir i implementaciju onih rješenja koja su najprimjerenija pojedinim, dakle i hrvatskim, ekološkim i socio-ekonomskim uvjetima, potrebama i mogućnostima. Također ostaje neupitna i izuzetno važna potreba da se u nacionalnoj domeni obavljaju istraživanja koja su neophodna podloga za izbor adekvatnih i uravnoteženih mjera agrarne politike, te znanost, znanja i spoznaje koja su bitna za naša specifična područja proizvodnje i za neiskorištene hrvatske potencijale u glavnim i rubnim proizvodnjama kojima se može postići konkurentnost na domaćim i inozemnim tržištima. Cjelokupno predstojeće kratko razdoblje pridruživanja Hrvatske i ulazak EU zahtjeva u području poljoprivrede i sela posebna istraživanja i znanja i vrlo promptno djelovanje u razvojnom smislu, a jednako tako i u drugačijim uvjetima nakon pridruživanja EU. Ne samo radi dosizanja određenog stupnja kompatibilnosti i organizacijsko upravne funkcionalnosti, već i radi toga da se na vrijeme ostvari za hrvatsku poljoprivredu maksimalno korisna ulazna razina, struktura i kvaliteta proizvodnje u poljoprivredi, u budućim odnosima s EU, a dominantan u odnosu sa zemljama u regiji.

Danas se rasprave o selu, ruralnom prostoru uglavnom povezuju samo s poljoprivredom. To je samo djelomično ispravno jer iako je poljoprivreda neodvojiva aktivnost ruralnih prostora ona nije i jedina. Točne su i dokumentirane opservacije koje pokazuju buduće relativno smanjenje značaja poljoprivrede u ukupnosti aktivnosti koje se odvijaju u ruralnim prostorima, iako i dalje s trajnim i neraskidivim vezama. Stoga, cjelokupni ruralni razvitak treba promatrati s više aspekata poput povijesnog, tradicionalnog, modernog, duhovnog, sociološkog, populacijskog, ekološkog, materijalnog, obrazovnog, zdravstvenog, svekoliko gospodarskog, prometnog, arhitektonskog i turističkog. Tim više što u Hrvatskoj danas trebamo sustavno promišljanje o ruralnom prostoru i razvitku kao bitnoj sastavnici buduće poželjne kvalitete življenja i gospodarskog prosperiteta. Zemljišni i vodni resursi gotovo u cijelosti su pod upravljanjem poljoprivrednog i šumarskog gospodarstva.

U Hrvatskoj posebice u zadnje vrijeme, dominiraju dva suprotstavljena, gotovo nepomirljiva pristupa u kojem pravcu razvijati poljoprivredu uključujući u tu raspravu i ruralni razvoj. Prema prvom, do sada dominantnom, poljoprivredna proizvodnja je vrlo intenzivna, efikasna i produktivna u mnogim zemljama krupna i globalno konkurentna a glavni cilj je dobit odnosno profit. Pitanje je u kojoj je to mjeri moguće postići u hrvatskoj poljoprivredi u odnosu na vrlo konkurentne i velike svjetske poljoprivrede. U drugom pristupu, «seljačka poljoprivreda», poljoprivreda je filozofija proizvodnje i stvaranja dodatne vrijednosti i života u skladu s prirodom. I jedan i drugi pristup imaju svoje zakonitosti koje, ovisno iz kojeg se kuta promatra, imaju svoje prednosti i mane. U prvom, potpuno tržišnom, profitnom pristupu,

koristeći sve blagodati znanosti i novih spoznaja može doći do polaganog, kontinuiranog «uništavanja» osnovne supstance, tla, na kojem se poljoprivreda odvija. U drugom pristupu, «seljačka poljoprivreda», poljoprivreda ima multifunkcionalni značaj. Poljoprivreda je istovremeno rješavanje seljačkog pitanja, način i filozofija življenja, puna zaposlenost, dostojanstvo života seljaka, dostojan život svih koji žive u ruralnom prostoru bez obzira na zanimanje i posao kojim se bave, socijalna sigurnost, očuvanje i nastanjenost svih prostora, ekologija, nacionalna obrana, to je nezamjenjiv proizvođač nasušne životne potrebe - hrane, to su žitelji ruralnih prostora koji žive od poljoprivrede i s poljoprivredom.

Omogućiti i poticati obiteljska i druga privatna gospodarstva na takovo gospodarenje ruralnim resursima (zemljište, šume, vode, životinjski svijet, kulturno nasljeđe i krajolik, socijalna struktura), koja će proizvoditi socijalno optimalne količine visokovrijedne hrane, biljnih vlakana, industrijskog i krmnog bilja, obnovljive energije, te biološku raznolikost i krajolik, održavati kulturno nasljeđe, te na održivi način upravljati kvalitetom tla, vode i zraka je prioritet koji nema alternative.

3. Istraživačka i stručna opredjeljenja u radu i djelovanju Centra

Čini se ispravnim da se s osnovnim opredjeljenjima spram poljoprivrede kao sustavu gospodarstva u kultiviranom ruralnom prostoru treba stručno zalagati:

- za poljoprivredu kao jednu od istinskih komparativnih prednosti naše zemlje, jer ona to objektivno jest;
- za poljoprivredu koja ima odgovarajući prioritet u gospodarskom razvoju, jer nema važnije ljudske potrebe od dobre i pravilne prehrane;
- za poljoprivredu kojoj je prvenstveno i nasušno potrebno osigurati stabilnost privređivanja i života poljoprivrednika;
- za osmišljavanje racionalnog sustava organizacije poljoprivrede kakav je uzdigao mnoge poljoprivrede svijeta, osobito Evrope;
- za uspostavu sustava podrške poljoprivrede na iskustvima koja su iskušana u poljoprivredama zapadne Evrope;
- za potpore, zaštitu i organizaciju poljoprivrede kao cjelovit i harmoničan sustav;
- u prilagodbi iskušanih načela razvoja uspješnih stranih poljoprivreda osobito se zalagati za izbjegavanje pogrešaka i nepovoljnih nus-produkata razvoja, kao što su u ekologiji, u regionalnom razvoju, u prekomjernoj kapitalizaciji, u prelijevanju kapitala u input industriju i u velika gospodarstva, prekomjerna razaranja agrarne strukture i zemljišta, i dr.;
- za potpuno i socijalno prihvatljivo prevladavanje problema koji proističu iz izrazito nepovoljne agrarne strukture;
- za prioritete u razvoju instituta i institucija infrastrukture, prometne sfere, zemljišne politike u najkompleksnijem smislu (planiranje prostora, konsolidacija zemljišnih površina, melioracije-navodnjavanje-odvodnja zemljišta, putnih mreža) i drugih osnovnih preduvjeta od zajedničkog interesa za sva poljoprivredna gospodarstva i za čitavo pučanstvo koje to na ovaj ili onaj način uživa. Većina nabrojenog su stoga državne investicije ili imaju odgovarajuće potpore i podrške;
- za razvoj promišljenog sustava školovanja poljoprivrednika i ostalog pučanstva o poljoprivredi. Izdvaja se ovaj segment kao osobito važan premda je uključen u sklop mjera za stvaranje preduvjeta za razvoj;
- za maksimalnu potporu svim onim mjerama i takovu politiku kojom se, osobito u početnom razdoblju, pospješuju kombinirani izvori dohotka na gospodarstvu;
- za iznalaženje i ustrojstvo porezne politike primjerene ovom dobu i prilikama na našim gospodarstvima;

- za primjereno uzdizanje tehnološke razine proizvodnje na gospodarstvu i doziranu primjenu blagodatni tehnološkog razvoja;
- za skladan odnos između specijalizacije i diverzifikacije u gospodarstvu;
- za poticanje udruživanja poljoprivrednika po najrazličitijim osnovama, strukovnim, staleškim, proizvodnim;
- za interesnu povezanost i ovisnost preradbenih i prehrambenih kapaciteta o poljoprivredi i s poljoprivredom, djelujući tako kao dodatni činitelj stabilnosti, sigurnosti poljoprivrednih gospodarstava u osmišljenom ruralnom prostoru;
- za ne samo uravnotežen regionalni razvoj već za niz specijalnih regionalnih mjera razvoja sukladno relativnim komparativnim prednostima regija, podregija pa i užih područja;
- za održivost, očuvanje okoliša, tla, vode, zraka, kulturnog nasljeđa i konkurentnost;
- za brojne druge konkretne mjere u biljnoj proizvodnji, u stočarskoj proizvodnji, u hortikulturi, u voćarstvu, u vinogradarstvu, u marikulturi, u slatkovodnom ribarstvu, poljošumarstvu, u proizvodnji ekskluzivne hrane, u organskom gospodarenju, u mediteranskoj poljoprivredi, u brdsko-planinskoj poljoprivredi, ako te mjere proizlaze iz osmišljenog sustava i u skladu s načelima koja su navedena.

Dominacija na znanju utemeljenih djelatnosti u svim gospodarskim sferama, dakle i poljoprivredi, zajedno s međunarodnom deregulacijom preoblikuje suvremeno svjetsko gospodarstvo na način koji ne poznaje povijesnu paralelu. Temelje ovih procesa čine inovacije, nove tehnologije, razvojne i istraživačke djelatnosti, a znanost i tehnologija postaju stratejskim resursima čije stvaranje, širenje i komercijalizaciju treba organizirati u funkciji sveukupnog razvoja. To nameće potrebu kreiranja i izgradnje institucijske infrastrukture, metodologijskih rješenja i izvedbenih procesa kojima se nove znanstveno-istraživačke spoznaje u cjelokupnom lancu poljoprivrede, hrane i ruralnog razvitka učinkovitije povezuju sa stvaranjem gospodarske osnove blagostanja i unaprjeđivanjem kvalitete življenja. Iskustvo razvijenih zemalja, posebice malih, koje su ostvarile brzi rast krajem 20. stoljeća, potvrđuju da se razvoj ne događa spontano, već se strukturira u određenom društvenom okruženju. Stoga države vode sve aktivniju politiku koja stimulira inovativni duh i posebno, uspostavljanje čvršćih i dubljih veza između znanstvene, obrazovne, proizvodne i upravne djelatnosti. Razvoj je dakle, rezultat osmišljene politike i upravljanja postojećim resursima temeljem znanstvenih i stručnih analiza i spoznaja. Istodobno, Hrvatska ima nekoliko predpristupnih i zatim tranzicijskih godina do pune primjene europske zajedničke agrarne, ruralne i regionalne politike. To razdoblje pred nama je u sadašnjem trenutku još uvijek puno neizvjesnosti ali jednako tako i brojnih i izvjesnih mogućnosti. Zbog toga ta povijesna prekretnica također podupire namjeru i potrebu za osnivanjem predloženog Centra koji treba izučavati i stvarati detaljne podloge za vođenje takove nacionalne agrarne, ruralne i regionalne politike koja će umanjivati neminovne tranzicijske štete, ali istodobno i optimalno efektivirati mogućnosti koje EU zajednička politika i razvojni fondovi omogućavaju.

4. Nužnost i opravdanost uključenja zavoda u Centar

Ustanove nad kojima Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja obavlja prava i dužnosti osnivača (Zavod za voćarstvo, Zavod za tlo, Zavod za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu RH, Hrvatski zavod za vinogradarstvo i vinarstvo i Stanica za južne kulture Dubrovnik) financiraju se, kao što je već u polazištima navedeno, iz državnog proračuna i iz vlastitih prihoda obavljanjem djelatnosti a koje se temelje na javnim ovlastima. Podaci o strukturi financiranja, kao i ostali osnovni podaci o ustanovama koje se uključuju u Centar navode se u priloženoj tablici. Djelatnosti zavoda, kod nekih zavoda i samo osnivanje, kao i javne ovlasti proizlaze iz zakonskih propisa - čl. 63. Zakona o biljnom zdravlju (NN, broj 75/05.), čl. 34. Zakona o sredstvima za zaštitu bilja (NN, broj 75/05.), čl. 63. Zakona o vinu (NN, broj 96/03), Zakon o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (NN, broj 140/05 i 35/08), članak 7. Zakona o poljoprivrednom zemljištu (NN, broj

152/08). Iako neke od nabrojanih ustanova (Zavod za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu RH i Stanica za južne kulture Dubrovnik) imaju dugu i časnú tradiciju prolazeći mnoge promjene, pa i promjene političkih i gospodarskih sustava, do današnjeg ustroja druge su osnivane slijedom donošenja gore navedenih zakonskih propisa. Tijekom svojeg postojanja u institucijama s tradicijom akumulirano je «tacitno» znanje koje u stvarnosti predstavlja prevagu i kritičnu točku njihovog razvoja, pa se sada trebaju koristiti na kvalitetniji i svestraniji način, umjesto današnjeg pretežitog fokusiranja samo na obavljanje javnih ovlasti. Osnivač je svakoj od ustanova tijekom postojanja ili kod osnivanja osiguravao, više ili manje, potrebne uvjete za normalan i uspješan rad i funkcioniranje. Slijedom toga, ali i zbog misije, svrhe i zadaća Centra u osnivanju, razvidna je potreba objedinjavanja aktivnosti ustanova koja se navode odnosno uključivanja u Centar, a glavni razlozi u prilog tome nabrajaju se kako slijedi:

- a) racionalnije poslovanje. Osim prostora (tri zavoda locirana su u Zagrebu) i opreme (specifična za pojedine aktivnosti ustanova, a k tome svaki laboratorij mora imati i opremu prema određenim propisima a koja nije specifična) svaka ustanova za funkcioniranje osim stručnog kadra za temeljnu aktivnost ima zaposleno i prateće osoblje (ravnatelje, tajnice, računovodstveni i kadrovski poslovi) neophodno za funkcioniranje kao i članove upravnih vijeća koji imaju upravnu i nadzornu funkciju. Budući da su zavodi dobro opremljeni i to za «vršnu» opterećenost, može se zaključiti da, budući da je poljoprivreda sezonskog karaktera, ima i «praznog hoda» što se tiče laboratorijske opreme i stručnih kadrova koji ih opslužuju (u nekim ustanovama više u drugima manje ili uopće nema) te bi se mogli koristiti i u druge, primjerice istraživačke svrhe. Ministarstvo koje vrši prava i dužnosti osnivača može s ponosom ustvrditi da u svakoj ustanovi radi jedan ili više istraživača (magistara i/ili doktora znanosti). Ovdje treba naglasiti da će, osim ekonomskih razloga, rad u jedinstvenoj instituciji imati i sinergijski učinak stručnih i istraživačkih kapaciteta na kvalitetu u svakom pogledu, te omogućiti racionalnije i efikasnije korištenje sve druge infrastrukture tih ustanova kao i novoosnovanog Centra.
- b) regionalna zastupljenost. Osim tri zavoda koji su locirani u Zagrebu ovim Zakonom u Centar se uključuju i Zavod za tlo i Stanica za južne kulture, a koji su logično i opravdano locirani u središta svojih registriranih aktivnosti. Uključivanjem u jedinstveni Centar navedene ustanove će se stručno osnažiti posebice obzirom na aktivnosti koje se obrazlažu u narednoj točki.
- c) istraživačke aktivnosti. Poljoprivreda je svrstana u transferne (ili inženjerske) znanosti usmjerene na rješavanje konkretnih problema u gospodarskom ili društvenom životu, za razliku od temeljnih znanosti koje su usmjerene na istraživanje novih znanja bez pritiska praktične primjene. U ustanovama koje se uključuju u Centar sada je zaposleno 10 doktora i 16 magistara znanosti, čiji stručni i istraživački potencijal zbog oskudnih sredstava ali i zbog zadaća zavoda i njihovog modela funkcioniranja nije dovoljno izražen. Centar će i opremom i istraživačkim potencijalima zadovoljiti današnje propisane uvjete za obavljanje i znanstvene djelatnosti (druga pravna osoba koja se dijelom bavi znanstvenim istraživanjima). Istraživačke aktivnosti će, posebice načinom provođenja, biti usmjerena na onu vrstu istraživanja koja danas postaju dominantan oblik u tzv. novoj proizvodnji znanja.

Nova proizvodnja znanja termin je koji označava da istraživačka funkcija u javnom sektoru doživljava (u današnjim okolnostima smanjivanja budžeta i potrebe kapitalizacije znanje kroz inovacije) stanovite, po nekima radikalne promjene u načinu organiziranja, evaluiranja i provedbe istraživanja. Model “nove proizvodnje znanja” označava u svojoj biti način istraživanja koja su bliža industrijskom, a ne akademskom idealu istraživanja s obzirom na ciljeve i izbor predmeta istraživanja, način prezentiranja, vrednovanje, upravljanje i vođenje. Radi se o transdisciplinarnim, lokacijski heterogenim istraživanjima

čiji su cilj i svrha kao i sama evaluacija određeni interesima krajnjeg korisnika i šire društvene, a ne primarno interesima akademske zajednice. Nova proizvodnja znanja opisuje, u stvari, istraživanja koja se odvijaju u suradnji između znanosti i industrije uz pomoć vlade i u tom smislu postaje dio suradnje javnog i privatnog sektora koje je danas poznat kao PPP – Public-private-partnership.

Premda je opravdanost uključivanja navedenih ustanova evidentna s gledišta racionalnijeg poslovanja, činjenica je da će se pravi pozitivni efekti također ostvarivati pojašnjenjima navedenim u podtočkama b) i c) ove točke.

Tablica 1. Osnovni podaci o ustanovama koje se uključuju u Centar

Naziv ustanove	Stanica za južne kulture- Dubrovnik	Zavod za voćarstvo	Zavod za tlo	Hrvatski zavod za vinogradarstvo i vinarstvo	Zavod za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu RH	ukupno
Sjedište	Marka Marojice 4, Dubrovnik	Kneza Ljudevita Posavskog 48, Zagreb	Vinkovačka cesta 63c Osijek	Jandrićeva 42 Zagreb	Svetošimunska 25 Zagreb	
Godina osnivanja	1945/1993	2001.	2001.	1996.	1994.	
Propis na temelju kojeg je služba osnovana	Zakon o ustanovama (NN, br. 76/93)	Uredba o osnivanju Zavoda za voćarstvo (NN, br. 100/01)	Uredba o osnivanju Zavoda za tlo (NN, br. 100/01)	Uredba Vlade RH (NN, br. 22/96)	Zakon o zaštiti bilja (NN,br. 10/94)	
Ukupni prihodi i njihova struktura za 2007. godinu (kn):	5.917.136	2.992.906	4.403.019	13.766.640	9.480.000	36.559.701
- državni proračun	2.600.000	2.765.066	2.200.000	4.445.000	4.500.000	16.510.066
- vlastiti prihodi	2.135.473	79.101	2.091.506	9.321.640	4.670.000	18.297.721
- ostalo	1.181.663	148.738	111.513		310.000	1.751.914
Plan prihoda i njegova struktura za 2008. godinu (kn):	5.100.000	3.433.184	9.654.187	13.505.000	10.500.000	42.192.371
- državni proračun	2.700.000	3.241.184	7.454.187	4.505.000	8.485.000	26.385.371
- vlastiti prihodi	2.350.000	110.000	2.050.000	9.000.000	2.015.000	15.525.000
- ostalo	50.000	82.000	150.000		140.000	422.000
doktori znanosti		1	1	2	6	10
magistri znanosti	1	1	1	3	10	16
dipl.inženjeri	4	5	15	15	8	47
dipl.ekonomist	1					1
inženjeri	1		1	1	1	4
dipl.pravnik				1		1
srednja stručna sprema	10	2	5	11	13	41
ostalo	11	1	2		1	15
Ukupan broj zaposlenih:	28	10	25	33	39	135

5. Misija, svrha i zadaće Centra

Misija Centra je razvijati vrsnost stručnog i istraživačkog rada, te vrsnost servisiranja poljoprivrede i poljoprivrednika i prenositi znanja i tehnologije iz područja poljoprivrede i srodnih znanosti u strukture uprave i gospodarstva, koji se bave agrarnom politikom i ruralnim razvojem ili su pod utjecajem takve politike kao što su institucije koje se bave organiziranjem, proizvodnjom i primarnom preradom, zdravstvenim aspektima proizvoda i zaštitom okoliša u poljoprivredi.

Osnovna svrha osnivanja je olakšati i potaknuti procese prilagodbe, rasta i razvoja poljoprivrednog sektora i cjelokupnog ruralnog prostora u odnosu na današnje izazove globalizacije, prehrambenih, ekoloških i klimatskih izazova pred poljoprivredom. Budući da u podlozi ovih procesa stoje znanje, intelektualni i socijalni kapital kao njihovi pokretači, Centar se osniva i razvija kao razvojna i u manjem dijelu, odnosno potencijalno, znanstvena institucija i kao centar znanstvene i strukovne vrsnoće u stvaranju na znanju i iskustvu utemeljenih podloga za upravljanje i vođenje poljoprivredne politike i ruralnog razvoja na različitim razinama ustroja državne uprave.

U funkcioniranju Centra identificira se potreba stvaranja "kritične mase" stručnjaka i znanstvenika za ostvarenje slijedećih temeljnih ciljeva osnivanja:

- stvaranje podloga državnoj upravi u formuliranju i provođenju poljoprivredno prehrambene politike te politike i programa ruralnog i regionalnog razvoja,
- prenositi znanja iz tehnologije, tržišta, marketinga u području poljoprivrede, dorade i prerade i srodnih znanosti u strukture gospodarstva,
- istraživanja i javne ovlasti ispitivanja i nadzor u području glavnih i rubnih ili nedovoljno pokrivenih područja proizvodnji.

Temeljne su zadaće Centra:

- ispitivanja, analize i praćenja te preporuke prognoze, mišljenja i izdavanja atestiranih i stručnih dokumenata u područjima zaštite bilja, vinogradarstva, voćarstva, vinarstva, maslinarstva, te analize i praćenje stanja tla,
- istraživanje u području biotehničkih znanosti, polje agronomije na problematici pojedinih poljoprivrednih proizvodnji i sektora,
- konzistentno istraživanje poljoprivredno prehrambene politike, marketinga i tržišta (sa izvedenicama prema drugim posebnim politikama, naročito nacionalnoj gospodarskoj politici),
- konzistentno istraživanje programa ruralnog razvoja i sociologije sela,
- istraživanje novih proizvodnih programa u poljoprivredi i oplemenjivanje i utrživanje poljoprivrednih proizvoda,
- širenje znanja i suradnja s gospodarskim sektorom u širem području primjene rezultata znanstvenih spoznaja,
- istraživanje problema upravljanja i ekonomike poljoprivredne proizvodnje i poljoprivrednih gospodarstava.

6. Programska područja stručnog i istraživačkog rada Centra

- *Novi proizvodni programi i tehnologije* - Istraživanja u ovom području trebaju nadopuniti i/ili dijelom obuhvatiti postojeće projekte. Poznato je da je Hrvatska po proizvodnoj raznolikosti vrlo siromašna premda ima mnogo neupitnih komparativnih prednosti. Brojne moguće istraživačke projekte trebat će uvrštavati po redoslijedu važnosti. Stoga će u ovom programskom području istraživanja biti osobito usmjerena na istraživanje poljoprivrednih

proizvodnji i sektora koji su već sadržani u radu uključenih zavoda, ali i druge, kao što su povocarstvo, industrijsko, energetska i ljekovito bilje, te istraživanja osobito usmjerena na način koji se navodi u djelatnostima Centra.

- *Poljoprivredna i prehrambena politika i tržišta* - Vođenje i upravljanje poljoprivrednom politikom. Istraživanja u područjima poljoprivredne politike i tržišta, poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, ekonomike pojedinih vrsta proizvodnji i ekonomike poljoprivrednih gospodarstava na sustavno znanstven i utemeljen način. Rezultati istraživanja poslužit će državnoj upravi u formuliranju i provođenju poljoprivredno-prehrambene politike u cilju stvaranja konkurentne ekološki prihvatljive poljoprivrede i ruralnog prostora. Istraživanja će se usmjeravati, dakle, i prema makroekonomskim i mikroekonomskim temama, osobito analizama onih koje determiniraju regionalne razlike, čimbenike segmentacije poljoprivrednih gospodarstva, a relevantne su u predpristupnom i u EU kontekstu razvoja.

Budući da će u tom pogledu proizvodne i ekonomske odluke na poljoprivrednim gospodarstvima biti gotovo potpuno oslobođene tržišnih ili cjenovnih intervencija, poznavanje tržišnih prilika u lancu poljoprivredno-prehrambenih proizvoda bit će osobito važno za gospodarske subjekte u tom lancu.

- *Ruralni razvoj i sociologija sela* - Hrvatska je predominantna ruralna zemlja. Težište europske zajedničke agrarne politike premješta se na strukturalne politike ruralnog razvoja, uz stalnu potragu za iznalaženjem primjerenih strategija ruralnog razvoja. Ovo istraživačko područje treba zato izučavati glavne socijalne i ekonomske trendove u ruralnim područjima, utvrditi čimbenike ruralne diferencijacije i regionalizacije, osobito za najmanje razvijena ruralna područja. Izučavanje faktora diverzifikacije dohotka i zaposlenosti i unapređenja života u ruralnim područjima općenito, traže u našim uvjetima i sustavni rad na istraživanju socioloških tema relevantnih za udruživanje poljoprivrednika te za gospodarske konsolidacije i transformacije u ruralnim prostorima.

- *Poljoprivreda i ekologija* - Obzirom na značajni ponder koji zaštita okoliša ima u svim daljnjim odlukama o razvoju poljoprivrede, ovo programsko područje će obuhvatiti prvenstveno izučavanje objektivnog sadašnjeg stanja te problematiku u ruralnim prostorima, kao i izučavanje utjecaja novih mjera agrarne politike i novih tehnologija na okoliš u najširem smislu (krajolik, zagađenja i destrukcije tla, urbanizacija i industrijalizacija, kulturno nasljeđe, unapređenje upravljanja radi smanjenja zagađenja zraka, vode i drugih utjecaja na globalne klimatske promjene).

- *Stručni poslovi i javne ovlasti* - poljoprivredna proizvodnja je, zbog zahtjeva za dovoljnim količinama raznovrsnih proizvoda, izložena mnogobrojnim kontinuirano nadolazećim (upitno je li uvijek i poboljšanim) inputima. Stoga su, s ciljem očuvanja proizvodnih resursa i zdravlja korisnika neophodne stalne prognoze i preporuke za njihovo korištenje te kontrole inputa te primarnih i finalnih proizvoda u poljoprivredi i prehrani stanovništva. Takve zadaće se, po različitim osnovama, povjeravaju stručnim (akreditiranim) laboratorijima (institucijama) a provode se po jasno definiranim propisima.

- *Razvoj, suradnja, savjetovanje, edukacija* - Stvaranje novih i/ili poboljšanih proizvoda, postupaka procesa, usluga utemeljeno je na silini znanja i vještina. Iznimno je važno kreiranje i širenje znanja, znanstvenog kao i vještina primjene koja se stječe iskustvom, koje se osim tradicionalnim obrazovnim i znanstvenim putovima postiže i ugovornim suradnjama između istraživača, znanstvenika i gospodarstva. Zajednička pak istraživanja, posebice rješavanje konkretnih gospodarskih problema u svim oblastima poljoprivredne proizvodnje i upravljanja su naredni viši stupanj suradnje.

Predviđenim programskim djelatnostima, spajanjem postojećih ustanova u jedinstvenu organizacijsku i programsku cjelinu, ostvaruje se još jedan u nizu doprinosa Centra, a to je izgradnja Nacionalnog inovacijskog sustava, koji u stvarnosti predstavlja institucijski oblik vođenja i upravljanja procesima u gospodarstvu znanja.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Sredstva za osnivanje Centra osigurana su u Državnom proračunu za 2009. godinu, u razdjelu Ministarstva na poziciji A401102 u iznosu od 2.000.000,00 kn. U skladu s člankom 11. ovoga zakonskog prijedloga, sredstva za poslovanje i rad Centar pribavlja obavljanjem djelatnosti i iz državnog proračuna. Osim navedenog, Centar može stjecati sredstva i iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

IV. OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Osnivanje institucije u skladu s odredbama ovog zakonskog prijedloga određeno je u Programu Vlade Republike Hrvatske za mandat 2008.-2011. godine, i to u 2008. godini (poglavlje 10.8. str. 54). U navedenom se Programu navodi osnivanje iste za obavljanje sljedećih poslova i zadataka: „..... istraživanja, analize te stručne i znanstvene podloge za potrebe planiranja, provođenja i kontrole mjera poljoprivredne i ruralne politike, povećanja konkurentnosti domaće poljoprivrede i agrobiznisa te pregovore s EU.“

Republici Hrvatskoj preostaje završno razdoblje predpristupnih i zatim tranzicijskih godina do pune primjene europske zajedničke agrarne, ruralne i regionalne politike, koje nameće potrebu za što ranijim osnivanjem predloženog Centra, koji treba izučavati i stvarati detaljne podloge za vođenje takove nacionalne agrarne, ruralne i regionalne politike koja će umanjivati neminovne tranzicijske štete, ali istodobno i optimalno efektivirati mogućnosti koje EU zajednička politika i razvojni fondovi omogućavaju.

Slijedom navedenog, u skladu s člankom 159. stavkom 1. Poslovnika Hrvatskog sabora (Narodne novine, broj 06/2002 - pročišćeni tekst), predlaže se donošenje Zakona po hitnom postupku.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OSNIVANJU HRVATSKOG CENTRA ZA POLJOPRIVREDU, HRANU I SELO

Članak 1.

- 1) Ovim Zakonom osniva se Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo (u daljnjem tekstu: Centar), kao javna ustanova u području poljoprivrede, hrane i ruralnog razvoja.
- 2) Sjedište Centra je u Zagrebu.

Članak 2.

- 1) Osnivač Centra je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača obavljati će Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).
- 2) Centar ima svojstvo pravne osobe i upisuje se u sudski registar ustanova.

Članak 3.

- 1) Djelatnost Centra čine sljedeći poslovi i zadaci:
 - istraživanja u području biotehničkih znanosti, polju agronomija i srodnim poljima, osobito usmjerena na nove proizvode, održive sustave gospodarjenja, obnovljive izvore energije, agro-ekološke tehnologije u proizvodnji, te na utjecaje poljoprivrede u očuvanju i unapređenju okoliša,
 - istraživanja ekonomike poljoprivrede, ekonomike u preradi poljoprivrednih proizvoda i u proizvodnji hrane, ruralnog prostora i razvoja te sociologije sela, osobito usmjerena na EU agrarnu i ruralnu politiku, na izradu podloga za ocjenu i donošenje mjera agrarne i prehrambene politike i politike ruralnog razvoja, te na tržište i marketing poljoprivredno-prehrambenih proizvoda i čimbenike povećanja konkurentnosti,
 - istraživanje čimbenika kakvoće grožđa i vina, te mogućnosti i načina unaprjeđenja njihove kakvoće te vinogradarsko-vinarskog sektora,
 - istraživanja u području voćarstva, maslinarstva i povrćarstva,
 - istraživanje čimbenika kakvoće maslinovog ulja,
 - poslovi iz članka 63. stavka 1. Zakona o biljnom zdravstvu („Narodne novine“, broj 75/05),
 - poslovi iz članka 7. stavka 1. Zakona o poljoprivrednom zemljištu („Narodne novine“, broj 152/08),
 - ispitivanje plodnosti poljoprivrednog zemljišta i izrada preporuka prihvatljive gnojidbe,
 - kemijska analiza organskih i mineralnih gnojiva te poboljšivača tla,
 - poslovi iz članka 4. stavka 3. Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja („Narodne novine“, broj 140/05 i 35/08),
 - zasnivanje i održavanje matičnjaka reprodukcijuskog materijala, introdukcija sorti i podloga, podizanje i održavanje pokusnih voćnjaka te provođenje klonske selekcije,
 - analiza, pretraga i ocjenjivanje grožđa, mošta, vina i drugih proizvoda od grožđa i vina,
 - donošenje rješenja o doslađivanju mošta i masulja te specijalnih vina; o stavljanju u promet grožđa, mošta, vina i drugih proizvoda od grožđa i vina te voćnih vina; izdavanje svjedodžbi o kakvoći vina i drugih proizvoda od grožđa i vina te voćnih vina koja se izvoze ili uvoze, te svjedodžbi i mišljenja o kakvoći mošta, vina i drugih proizvoda od grožđa i vina te voćnih vina u inspekcijskom nadzoru,
 - kemijska analiza vode za navodnjavanje,

- vođenje vinogradarskog katastra, upisnika nasada voćnjaka i informacijskog sustava onečišćenog poljoprivrednog zemljišta,
- tehnička ispitivanja i analize predmeta opće uporabe biljnog podrijetla,
- poljoprivredna proizvodnja i primarna prerada,
- stručna usavršavanja poljoprivrednika, širenje znanja i suradnja s gospodarskim sektorom,
- stručno i poslovno savjetovanje, organizacija stručnih i znanstvenih savjetovanja,
- izdavačka, bibliotečna i informatička djelatnost vezana uz temeljnu djelatnost,
- obavljanje drugih poslova i zadataka određenih posebnim propisima iz područja djelatnosti Centra.

2) Odluku o promjeni djelatnosti donosi Upravno vijeće uz prethodnu suglasnost osnivača.

Članak 4.

1) Unutarnji ustroj, ovlasti tijela Centra te druga pitanja od značenja za obavljanje djelatnosti i poslovanje Centra uređuju se Statutom.

2) Djelatnost Centra obavlja se kroz ustrojstvene jedinice.

3) Centar može osnivati podružnice, uz prethodnu suglasnost osnivača.

Članak 5.

1) Tijela Centra su Upravno vijeće i ravnatelj.

2) Centar može imati i druga tijela, čiji se sastav, način osnivanja i djelokrug utvrđuju Statutom.

Članak 6.

1) Centrom upravlja Upravno vijeće, koje čini predsjednik i četiri člana.

2) Predsjednika i tri člana Upravnog vijeća imenuje i razrješava Vlada Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada), na prijedlog Ministarstva, a jednog člana nakon konstituiranja imenuje Radničko vijeće.

3) Predsjednik i članovi Upravnog vijeća imenuju se na razdoblje od četiri godine.

4) Predsjednik i članovi Upravnog vijeća mogu biti razriješeni i prije isteka mandata.

5) Način rada Upravnog vijeća propisuje se Statutom.

Članak 7.

1) Upravno vijeće vodi financijsku i poslovnu politiku Centra.

2) Upravno vijeće donosi:

- Statut, uz prethodnu suglasnost Ministarstva,
- opći akt o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada,
- opći akt o plaćama djelatnika Centra,
- godišnji program rada, razvojne planove, planove preustroja i racionalizacije, te nadzire njihovo izvršavanje,

- financijski plan,
- ostale akte u skladu s ovim Zakonom i Statutom.

3) Upravno vijeće odlučuje o:

- proračunu, uz prethodnu suglasnost Ministarstva,
- osnivanju podružnica Centra,
- imenovanju i razrješenju ravnatelja, te raspisivanju natječaja za njegov izbor,
- prijedlozima promjene djelatnosti Centra,
- financijskom i godišnjem obračunu,
- o stjecanju, opterećenju ili otuđenju nekretnina ili druge imovine, te drugim poslovima ako vrijednost pojedinačnog ugovora iznosi više od iznosa utvrđenog Statutom, u skladu s člankom 13. stavkom 3. ovog Zakona,
- o drugim pitanjima utvrđenim Statutom.

4) Upravno vijeće daje osnivaču i ravnatelju prijedloge i mišljenja o pojedinim pitanjima u skladu sa Statutom te predlaže osnivaču statusne promjene.

Članak 8.

- 1) Radom Centra rukovodi ravnatelj.
- 2) Ravnatelja imenuje i razrješava Upravno vijeće.
- 3) Ravnatelj se imenuje na temelju javnog natječaja, na razdoblje od četiri godine.
- 4) Ravnatelj može biti razriješen i prije isteka mandata.
- 5) Postupak imenovanja i razrješenja ravnatelja te uvjeti za imenovanje ravnatelja pobliže se propisuju Statutom.

Članak 9.

Ravnatelj:

- rukovodi Centrom,
- zastupa i predstavlja Centar i odgovoran je za njegov rad,
- u sklopu prava i dužnosti utvrđenih ovim Zakonom i Statutom organizira i osigurava zakonito i učinkovito obavljanje poslova iz djelokruga rada Centra,
- predlaže Upravnom vijeću donošenje akata iz njegove nadležnosti,
- izvršava odluke Upravnog vijeća,
- odlučuje o zasnivanju i prestanku radnog odnosa djelatnika Centra,

- podnosi izvješća o radu i poslovanju Centra Upravnom vijeću i osnivaču,
- obavlja i druge poslove koji su mu Statutom ili drugim općim aktom stavljeni u nadležnost.

Članak 10.

- 1) Ravnatelj može imati jednog ili više pomoćnika, zaposlenih u Centru, koje imenuje i razrješava Upravno vijeće na prijedlog ravnatelja.
- 2) Za pomoćnika ravnatelja može biti imenovana osoba koja ispunjava uvjete propisane Statutom.

Članak 11.

- 1) Sredstva za osnivanje Centra osigurana su u Državnom proračunu za 2009. godinu, u razdjelu Ministarstva na poziciji A401102 u iznosu od 2.000.000,00 kn.
- 2) Sredstva za poslovanje i rad Centar pribavlja obavljanjem djelatnosti i iz državnog proračuna.
- 3) Centar može stjecati sredstva i iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

Članak 12.

Centar je obveznik primjene propisa koji uređuju područje proračunskog zakonodavstva i financijskog izvješćivanja u proračunskom zakonodavstvu.

Članak 13.

- 1) Centar ne može bez suglasnosti Ministarstva steći, opteretiti ili otuđiti nekretnine ili drugu imovinu čija je pojedinačna vrijednost veća od iznosa utvrđenog Statutom.
- 2) Centar ne može bez suglasnosti Ministarstva ugovoriti druge poslove čija vrijednost prelazi iznos utvrđen Statutom.
- 3) Ravnatelj ne može bez suglasnosti Upravnog vijeća ugovoriti poslove o stjecanju, opterećenju ili otuđenju nekretnina ili druge imovine, te druge poslove ako vrijednost pojedinačnog ugovora iznosi više od iznosa utvrđenog Statutom.
- 4) Republika Hrvatska solidarno i neograničeno odgovara za obveze Centra.
- 5) Za gubitke nastale poslovanjem kao i za druge svoje obveze, Centar odgovara cijelom svojom imovinom.

Članak 14.

- 1) Do imenovanja ravnatelja, poslove rukovođenja Centrom obavljati će privremeni ravnatelj u skladu s člankom 15. stavkom 1. Zakona o ustanovama, kojeg imenuje ministar poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja u roku od 15 dana od stupanja na snagu ovog Zakona.
- 2) Privremeni ravnatelj obaviti će pripreme za početak rada Centra, te podnijeti prijavu za upis u sudski registar ustanova.

- 3) Privremeni ravnatelj će u roku od 30 dana od njegovog imenovanja sazvati Upravno vijeće.
- 4) Mandat privremenog ravnatelja traje do imenovanja ravnatelja, u skladu s odredbama ovog Zakona i Statuta.

Članak 15.

U roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog Zakona Vlada će imenovati članove Upravnog vijeća, koje je dužno u roku od 30 dana od imenovanja donijeti Statut i druge akte potrebne za rad Centra.

Članak 16.

- 1) Centar započinje s radom danom upisa u sudski registar, nakon donošenja akata iz članka 7. stavka 2. podstavka prvog, drugog i trećeg ovog Zakona.
- 2) Danom upisa Centra u sudski registar prestaju s radom Zavod za voćarstvo, Zavod za tlo, Zavod za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu Republike Hrvatske, Hrvatski zavod za vinogradarstvo i vinarstvo te Stanica za južne kulture Dubrovnik, a njihovu imovinu, sredstva, prava i obveze, poslove te djelatnike kao pravni sljednik preuzima Centar.
- 3) Mandat ravnatelja ustanova iz stavka 2. ovoga članka prestaje imenovanjem ravnatelja u skladu s odredbama ovog Zakona i Statuta.
- 4) Mandat predsjednika i članova upravnih vijeća ustanova iz stavka 2. ovoga članka prestaje imenovanjem Upravnog vijeća u skladu s člankom 6. stavkom 2. ovog Zakona.
- 5) Postupak preuzimanja iz stavka 2. ovoga članka pobliže se utvrđuje Statutom.

Članak 17.

Danom upisa Centra u sudski registar:

- u Zakonu o vinu („Narodne novine“, broj 96/03), u članku 1. riječi: “Hrvatskog zavoda za vinogradarstvo i vinarstvo“ zamjenjuju se riječima: „Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo“. U članku 1., članku 17. stavcima 1. i 3., članku 37. stavcima 1. i 3., članku 48. stavku 4., članku 51. stavku 2., članku 54. stavcima 1., 2. i 3., članku 62. stavku 1., članku 63. stavcima 1. i 3., članku 69. stavku 1. i članku 73. stavcima 1. i 4. riječ: „Zavod“ u odgovarajućem padežu zamjenjuje se riječju: „Centar“ u odgovarajućem padežu. U članku 18. stavak 2. briše se, a dosadašnji stavak 3. postaje stavak 2. U članku 63. stavak 2. briše se, a dosadašnji stavak 3. postaje stavak 2.;
- u Zakonu o sredstvima za zaštitu bilja („Narodne novine“, broj 70/05), u članku 14. stavku 2. riječi: „Zavoda za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Zavod za zaštitu bilja)“ zamjenjuju se riječima: “Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo“. U članku 34. stavku 1. riječi: „Zavod za zaštitu bilja“ zamjenjuju se riječima: „ Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo“;
- u Zakonu o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja („Narodne novine“, broj 140/05 i 35/08), u članku 4. stavku 3. i članku 52. stavku 1. riječi: „Zavod za voćarstvo“ u odgovarajućem padežu zamjenjuju se riječima: „ Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo“ u odgovarajućem padežu;
- u Zakonu o biljnom zdravlju („Narodne novine“, broj 70/05), naslov članka 63. mijenja se i glasi: „Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo“, u stavku 1. riječi:

„Zavod, koji je osnovalo Ministarstvo prema odredbama Zakona o ustanovama („Narodne novine“ , br. 76/93., 29/97. i 47/99.),“ zamjenjuju se riječima: „Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo (u daljnjem tekstu: Centar)“, a u stavcima 2. i 3. riječ: „Zavod“ zamjenjuje se riječju: „Centar“;

- u Zakonu o poljoprivrednom zemljištu („Narodne novine“, broj 152/08), u članku 7. stavku 2. riječi: „Zavod za tlo (u daljnjem tekstu: Zavod)“ zamjenjuju se riječima: „Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo (u daljnjem tekstu: Centar)“. U članku 8. stavku 2., članku 10. stavcima 1. i 2., članku 11. stavcima 2. i 3. i članku 73. stavku 1. riječ: „Zavod“ u odgovarajućem padežu zamjenjuje se riječju: „Centar“ u odgovarajućem padežu.

Članak 18.

1) Danom upisa Centra u sudski registar prestaje važiti Uredba o osnivanju Hrvatskog Zavoda za vinogradarstvo i vinarstvo („Narodne novine“, broj 22/96, 85/96, 11/97, 48/00 i 96/03), Uredba o osnivanju Zavoda za voćarstvo („Narodne novine“, broj 100/01), Uredba o osnivanju Zavoda za tlo („Narodne novine“, broj 100/01) te Rješenje o osnivanju Zavoda za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu Republike Hrvatske Klasa: 011-02/94-01/91, Urbroj: 525-01-94-01 od 14. 7. 1994 i Klasa: 011-02/00-01/4, Urbroj: 525-01-00-01 od 04. svibnja 2000. godine.

2) Opći akti ustanova iz članka 16. stavka 2. ovog Zakona, ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona, ostaju na snazi do stupanja na snagu općih akata iz članka 7. stavka 2. podstavka prvog, drugog i trećeg ovog Zakona.

Članak 19.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE UZ ČLANKE

Uz članak 1.

Ovim je člankom određeno osnivanje Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo, i to kao ustanove u području poljoprivrede, hrane i ruralnog razvoja, te njegovo sjedište.

Uz članak 2.

Ovim se člankom određuje Vlada kao osnivač Centra, a prava i dužnosti osnivača obavljati će Ministarstvo. Određuje se da Centar ima svojstvo pravne osobe te njegov upis u sudski registar ustanova.

Uz članak 3.

Ovim su člankom određene djelatnosti Centra, a odluku o promjeni djelatnosti donosi Upravno vijeće uz prethodnu suglasnost osnivača.

Uz članak 4.

Ovim je člankom određen sadržaj Statuta. Također je određeno da se djelatnost Centra obavlja kroz ustrojstvene jedinice, a podružnice se mogu osnivati uz prethodnu suglasnost osnivača.

Uz članak 5.

Ovim se člankom određuju tijela Centra, i to Upravno vijeće i ravnatelj.

Uz članak 6.

Ovim je člankom uređen sastav Upravnog vijeća, koje čini predsjednik i četiri člana. Predsjednika i tri člana Upravnog vijeća imenuje i razrješava Vlada, na prijedlog Ministarstva, a jednog člana bira Radničko vijeće. Duljina mandata predsjednika i članova Upravnog vijeća je četiri godine, ali mogu biti razriješeni i prije isteka mandata.

Uz članak 7.

Ovim je člankom određena nadležnost Upravnog vijeća.

Uz članak 8.

Ovim je člankom određeno da radom Centra rukovodi ravnatelj, kojeg imenuje i razrješava Upravno vijeće na temelju javnog natječaja, na razdoblje od četiri godine. Ravnatelj može biti razriješen i prije isteka mandata.

Uz članak 9.

Ovim su člankom određeni poslovi ravnatelja.

Uz članak 10.

Ovim je člankom određeno da ravnatelj može imati jednog ili više pomoćnika, zaposlenih u Centru, koje imenuje i razrješava Upravno vijeće na prijedlog ravnatelja. Centar može imati i druga tijela, čiji se način osnivanja, sastav i nadležnost utvrđuju Statutom.

Uz članak 11.

Ovim je člankom određeno da su sredstva za osnivanje Centra osigurana su u Državnom proračunu za 2009. godinu, u razdjelu Ministarstva na poziciji A401102 u iznosu od 2.000.000,00 kn. Sredstva za poslovanje i rad Centar pribavlja obavljanjem djelatnosti i iz državnog proračuna. Osim navedenog, Centar može stjecati sredstva i iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

Uz članak 12.

Ovaj članak određuje da je Centar obveznik primjene propisa koji uređuju područje proračunskog zakonodavstva i financijskog izvješćivanja u proračunskom zakonodavstvu.

Uz članak 13.

Ovim je člankom određeno da Centar ne može bez suglasnosti Ministarstva steći, opteretiti ili otuđiti nekretnine ili drugu imovinu čija je pojedinačna vrijednost veća od iznosa utvrđenog Statutom, niti ugovoriti druge poslove čija vrijednost prelazi iznos utvrđen Statutom. Isto tako, ravnatelj ne može bez suglasnosti Upravnog vijeća ugovoriti poslove o stjecanju, opterećenju ili otuđenju nekretnina ili druge imovine, te druge poslove ako vrijednost pojedinačnog ugovora iznosi više od iznosa utvrđenog Statutom. Republika Hrvatska solidarno i neograničeno odgovara za obveze Centra, dok za gubitke nastale poslovanjem kao i za druge svoje obveze Centar odgovara cijelom svojom imovinom.

Uz članak 14.

Ovim je člankom određeno imenovanje privremenog ravnatelja od strane ministra poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, u roku od 15 dana od stupanja na snagu ovog Zakona, te njegove dužnosti i trajanje mandata.

Uz članak 15.

Ovim je člankom određeno, u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog Zakona, imenovanje članova Upravnog vijeća od strane Vlade, koje je dužno u roku od 30 dana od imenovanja donijeti Statut i druge akte potrebne za rad Centra.

Uz članak 16.

Ovim je člankom određen prestanak rada Zavoda za voćarstvo, Zavoda za tlo, Zavoda za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu Republike Hrvatske, Hrvatskog zavoda za vinogradarstvo i vinarstvo te Stanice za južne kulture Dubrovnik danom upisa Centra u sudski registar. Njihovu imovinu, sredstva, prava i obveze, poslove te djelatnike kao pravni sljednik preuzima Centar. Centar će započeti s radom danom upisa u sudski registar, nakon donošenja akata iz članka 7. stavka 2. podstavka prvog, drugog i trećeg ovog Zakona. Mandat ravnatelja navedenih ustanova prestaje imenovanjem ravnatelja u skladu s odredbama ovog Zakona i Statuta. Mandat predsjednika i članova upravnih vijeća navedenih ustanova prestaje imenovanjem Upravnog vijeća u skladu s člankom 6. stavkom 2. ovog Zakona.

Uz članak 17.

Ovim člankom izmijenjene su, odnosno brisane, pojedine odredbe posebnih propisa u području poljoprivrede koje su uređivale poslove Zavoda za voćarstvo, Zavoda za tlo,

Zavoda za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu Republike Hrvatske te Hrvatskog zavoda za vinogradarstvo i vinarstvo, a koje će nakon upisa u sudski registar obavljati Centar.

Uz članak 18.

Ovim je člankom određen prestanak važenja akata o osnivanju ustanova iz članka 16. stavka 2. ovog Zakona. Opći akti navedenih ustanova ostaju na snazi do stupanja na snagu općih akata iz članka 7. stavka 2. podstavka prvog, drugog i trećeg ovog Zakona.

Uz članak 19.

Ovim je člankom određeno stupanje Zakona na snagu.